

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

Viering van het Ve Lustrum van het Vlaams Pleitgenootschap aan de Universiteit te Gent

Hulde aan Prof. Albert Kluyskens

De vorige week werd aan de Universiteit te Gent het Ve Lustrum gevierd van het Vlaams Rechtsgenootschap, ter gelegenheid van hetwelk hulde werd gebracht aan Prof. A. Kluyskens, Rector van de Universiteit, die de stichter geweest is van het Vlaams Rechtsgenootschap.

De heer L. Moyersoën, oud-Minister van Justitie, thans Minister van Binnenlandse Zaken, had wel willen aanvaarden de feestrede ter gelegenheid van dit Ve Lustrum uit te spreken.

Onder de aanwezigen bevonden zich de heer De Schrijver, Minister van State; de heer Van den Bogaert, Gouverneur van Oost-Vlaanderen; de heer Haus, Eerste-Voorzitter van het Hof van Beroep; de heer Bekaert, Procureur-Generaal bij het Hof van Beroep; Mr De Bie, Stafhouder van de Orde der Advoca-

ten; de heer Prof. Orban, deken van de Rechtsfaculteit, alsook vele andere hoogwaardigheidsbekleders, magistraten, professoren en advocaten.

Wij geven hieronder de tekst van de verschillende redevoeringen die tijdens de plechtige zitting werden uitgesproken.

Wij zijn bijzonder gelukkig dat deze schitterende manifestatie uitgegroeid is tot een grootse hulde aan de gevierde Prof. Albert Kluyskens, thans Rector der Universiteit, die zich voor de Vlaamse rechtswetenschap zulke onvergankelijke verdiensten heeft verworven door de uitgave van zijn merkwaardig leerboek « Beginselen van het Burgerlijk Recht » en aan wie de Vlaamse studenten en heel de Vlaamse rechtswereld zulke grote dankbaarheid verschuldigd zijn.

Rede van de Heer L. Moyersoën, oud-Minister van Justitie, thans Minister van Binnenlandse Zaken

Heren Professoren,
Waarde Studenten,

Ik heb geen ogenblik gearzeld Uwe uitnodiging te aanvaarden.

De gelegenheid die mij geboden werd, om in contact te komen met Vlaamse studenten, toekomstige advocaten of toekomstige magistraten, de viering van de lustrumfeesten van Uwe zo verdienstelijke instelling, de hulde die moest gebracht worden aan een onzer meest bekende en hoogstgewaardeerde rechtsgeleerden, waren zovele redenen die er mij toe aanzetten met vreugde op Uw verzoek in te gaan.

In dit kort betoog zou ik niet alleen willen leggen de genegenheid die ik als Vlaming voel voor U en voor Uwe toekomst, maar ook het gezag dat ik ontleen aan de hoge functie die ik tijdelijk bekleed.

Ik zou U enkele woorden willen zeggen over de grote nood die we hebben aan bekwaamheid, aan kennis en aan levensernst.

Ik weet niet of het verleden beter was dan het

heden. Ik ben nog niet oud genoeg om een « laudator temporis acti » te zijn.

Maar ik weet wel dat de opgave van de huidige generatie buitengewoon zwaar is...

Wanneer gij, binnen enkele jaren, Uwe studies zult hebben geëindigd en in de werkelijkheid van het leven zult staan, welke zal dan de toestand wezen?

Ik denk dat men zich niet voldoende rekenschap geeft van de snelle evolutie die wij doormaken op het gebied der internationale verhoudingen.

De idee dat onze sleutelnijverheid zou kunnen ingeschakeld worden in een internationaal systeem waarbij het beslissingsrecht, althans op technisch gebied, berusten zou in de handen van supra-nationale organismen, waarin wij slechts een geringe medezeggingenschap zouden hebben, bleek enkele jaren geleden een louter droombeeld; de idee dat onze soldaten reeds in vredetijd zouden kunnen staan onder vreemd commando, zou nog zolang niet gelegen op een algemeen verzet hebben gestuit. En nu staat het plan Schuman op het punt aanvaard te worden en wordt het Euro-

pees-Leger aangenomen door velen, wellicht als een minder kwaad, doch in alle geval zonder verontwaardigd protest.

De ideeën van zekere politici en publicisten lopen de verwezenlijkingen wellicht nog vooruit, maar de realisaties dezer ideeën zijn er voortaan vooraleer de ideeën zelf en de behoefte eraan tot het bewustzijn van de massa zijn doorgedrongen.

Wij zijn ertoe genoopt in tal van belangrijke zaken de sprong in het onbekende te wagen — en bij die sprong zijn we eerder gedreven door harde noodzaak, vaak ontleend aan louter politieke beweegredenen, dan gedragen door een ideologie, die zelf nog niet de elite heeft gewonnen.

Na die sprong zal er een aanpassingsperiode moeten volgen, die zeer moeilijk zal zijn en die we slechts zullen overleven, zonder te grote schade voor een eigen volksbestaan, dank zij de kracht van ons intellect, de geest van initiatief van onze nijveraars, ingenieurs, deskundigen, en de noeste arbeidslust van onze bevolking.

Zijn wij, juristen, paraat om onze man te staan in het nieuw levenscomplex dat zich aanmeldt? Hebben wij de rechtsgeleerden, die bekwaam zijn de nieuwe rechtsverhoudingen die zullen ontstaan te vatten en juist te beoordelen, die zullen kunnen meewerken aan de unificatie van het recht, die zich meer dan ooit als een noodzakelijk gevolg der nieuwe internationale verhoudingen opdringen zal?

Hebben wij de magistraten, die zullen kunnen zeten in de nieuwe internationale gerechtshoven, hebben wij de politieke leiders, de economen, die met vaste hand en klaarziendheid ons zullen leiden op de nieuwe banen der internationale verhoudingen.

Stellig, men kan zich theoretisch een houding van ons land indenken waarbij wij ons zouden afzijdig houden tot zolang wij niet volledig waarborgen krijgen, dat aan onze onafhankelijkheid niet zal worden getornd. Maar practisch blijkt het meer en meer duidelijk dat wij aangewezen zijn op een «politique de présence», overal, ook in die organismen die in hun structuur niet voldoende waarborgen bieden.

Die «politique de présence» is er niet ene van louter juridisch aanwezig zijn, van een medezeggenschap in rechte. Alles staat er op dat zij vooral weze een aanwezigheid door gezaghebbende, ja, doorslaggevende persoonlijke bekwaamheid.

Waar ik U deze vooruitzichten voorhoud bedoel ik niet dat U allen geroepen zijt om die grote juristen, die klaarziende politici te worden.

Ik wil er echter wel de nadruk op leggen dat in deze voorname zaken van levensbelang, gelijk voor alle anderen, het steeds neerkomt, waar men werkelijk naar ware efficiency streeft, op persoonlijke waarde, ik wens vooral Uwe en onze levenstaak te stellen in het licht van de ontzaglijke dingen die aan het gebeuren zijn.

Ik heb deze laatste tijden veel jonge advocaten aan het woord gehoord; zij behoren tot die generatie die opgegroeid is midden de ontgoochelingen van de periode tussen twee oorlogen in en die tot hun manenleeftijd zijn gekomen, midden de ontredde van de tweede wereldoorlog.

Wat mij bij hen angstig getroffen heeft, is de ontredde waar zij aan lijden, hun onmeedogende veroordeling van het verleden en hun armoedig, zo niet te zeggen, wanhopig uitzicht op de toekomst.

Wij mogen ons niet laten beklemmen door ontmoediging, en wij mogen niet verwerpen als doelloos of zinloos wat wij verworven hebben in 't verleden.

Ik behoor tot een generatie die Vlaamsgezind was; stellig uit romantisme — en laat ons het romantisme

niet misprijzen — maar vooral uit sociale overtuiging, omdat wij bewust waren dat de kloof die bestond tussen de elite en de massa moest overbrugd worden en dat wij de kennissen van onze geest, de warmte van ons hart, de vaardigheid van ons talent in dienst moesten stellen van ons volk.

Dat alles is niet verloren en in de toekomst zoals in het verleden, blijft dit dringende plicht.

Doch wij moeten gedurig aan ons ideaal plaatsen in een grotere synthesis. Wie dat niet kan, veroordeelt zich — zoals zovelen voor de oorlog — tot onvruchtbaarheid. Dit vergt geen afstand doen van ideaal — integendeel.

Het is toch uit de mond van een van uw meest geerde professoren dat de woorden klonken: «Om iets te zijn, moeten wij Vlamingen zijn. Wij moeten Vlamingen zijn om Europeërs te worden» (A. Vermeulen: Vlaamsche en Europeesche Beweging in «Van Nu en Straks», 1900). Deze woorden openden ruime vergezichten voor onze Vlaamse opgang.

De tijd om dat te bewijzen is aangebroken. Uit zelfverweerinstant hebben wij ons deze laatste jaren — en de wetgeving zelf noopte er ons toe — te zeer teruggetrokken op ons eien Vlaams-zijn en op de al te uitsluitelijke kennis van het Nederlands; deze hygiënische kuur, waardoor wij ons onderdompelden in eigen Vlaamse atmosfeer, was wellicht noodzakelijk, doch de tijd is gekomen om te vragen wat zij heeft voortgebracht en of zij ons paraat maakt voor de nieuwe opdrachten.

De bekoring om onze eigen aard op te geven, die uitgaat van de nieuwe wereld die aan het worden is, zou kunnen groot zijn. Voor de Europese cultuur zou dit echter ten slotte geen weldaad wezen.

Meer dan ooit moeten wij gehecht zijn aan eigen aard en daaruit een overtuiging voeden die ons sterk genoeg maakt om zonder schuchterheid de conversatie en morgen het gemeenschappelijk leven op zoveel gebieden met de andere grotere naties aan te vatten.

In de nieuwe synthese van het Europees of Atlantisch gemeenebest hebben wij met de rijkdom van onze eigen volkskaard een rol te spelen en wel een voorname rol, niet als rem, maar als een actief element, waarvan de vruchtbaarheid zal gemeten zijn niet aan de mate waarin wij ons eigen zijn willen prijsgeven, maar in de mate dat we zullen zijn mannen van betekenis, d.i. werkelijke personaliteiten die ontzag en eerbied afdwingen.

* * *

Ik meen dat deze opwekking niet misplaatst was, noch wegens het publiek tot hetwelk ik mij richt, noch wegens de gelegenheid die mij toelaat hier te spreken.

Het blijft mijn diepe overtuiging dat de jurist, omwille van zijn algemene en bijzondere vorming, steeds de voornaamste rol zal moeten spelen in het staatkundig leven; dat de rechtsregelen en de rechtszekerheid die zij moeten geven, onontbeerlijke en essentiële elementen zijn van elk gezond gemeenschapsleven.

Ik zeg u dus, jonge juristen, weest eerst en vooral overtuigd van het belang van de rol die u te vervullen zult hebben, in welke plaats, hoe nederig ook, gij u zult bevinden... Uw sociale invloed zal steeds groot zijn en wanneer ik dat onderlijn dan zinspeel ik niet alleen op het belang van uw juridische taak, maar op de schoonmenselijke rol die u weggelegd is als advocaat, raadsman en vertrouweling van vaak zoveel menselijk leed, als magistraat, in het begrijpen en helen van allerlei zielstoestanden.

Geloof dus in uw taak en bereidt er u op voor, niet alleen voor u zelf, voor de welvaart van uw gezin,

maar uit liefde voor uw land en uw volk, en als intellectuele leider van uw tijd.

Ook de gelegenheid die mij tot hier heeft geleid, verrechtvaardigde mijn betoog; wanneer ik spreek over die dwingende plicht die we hebben om ons te bekwamen, de ambitie die we in ons moeten voeden eenmaal vruchtbare arbeid te leveren, dienstig voor onze cultuur, dan gaan mijn gedachten als van zelf naar Rector en Professor Kluyskens.

Toen deze Universiteit tot stand kwam na zoveel strijd, zoveel verbittering, dan mocht men zich afvragen wat wij daar praktisch aan gehad zouden hebben?

Zeggen dat wij in al onze verwachtingen hetzij teleurgesteld, hetzij volledig bevredigd zijn, ware overdrijven.

Ik zal van geen teleurstelling spreken, omdat ik op vele punten de waarheid zou miskennen; noch van voldoening, omdat onze verwachtingen steeds hoger gespannen blijven.

Ik wil alleen aan één uwer professoren de dank betuigen van gans de Vlaamse juristenwereld omdat hij deze niet heeft teleurgesteld — wel integendeel.

Ik ken u niet genoeg, professor, om te durven zeggen dat gij nooit aan Vlaams romantisme hebt meegedaan. Ik weet in alle geval dat gij nu een man met een zeer nuchtere kijk zijt — en wellicht steeds waart. U zijt in alle geval niet geweest van diegenen die het Evangelie brandmerkt, die steeds de mond vol hebben van Gods aanroepingen maar de werken van caritas verwaarlozen. U hebt niet veel geroepen «in Vlaanderen Vlaams», maar u zorgde voor een Vlaamse rechtsliteratuur ten behoeve van de Vlaamse juristen.

Ik heb altijd de indruk gehad dat extremisme in

onrechtstreekse verhouding is met ware overtuiging. De overtuigde voelt geen behoefte om zich aan woorden vast te ankeren, de overtuiging ligt bij hem diep in het bewustzijn, als een boom waarvan de takken de daden zijn die hij stelt in de lijn van zijn gedachten.

Gij hebt door uw lessen, door uw boeken vooral, ons allen verrijkt en wat U ons gebracht hebt was buitengewoon degelijk.

Daarom danken de studenten U, doch daarom danken wij U ook, die in de praktijk staan en die steeds met voorkeur naar uw uitgaven hebben gegrepen.

Indien ik er nu mijn hoge functies bij breng, dan is het niet alleen omdat een Minister van Justitie alle uitingen van het rechterlijk leven moet aanmoedigen, maar omdat hij ook, in het licht van het hoger landsbelang, de waarde dient te onderlijnen van een voorbeeld als het uwe.

Ik prijs de Universiteit van Gent om het bezit van een professor als U, en ik begrijp ten volle dat zij U voor het hoge ambt van het rectoraat heeft aangewezen.

Ik prijs de studenten die U omringen met hun hulde en hun dank.

Ik verheug me voor het Vlaamse volk omdat gij uit haar midden opgestaan en trouw aan eigen haard gebleven, het kwistig laat genieten van uw kennissen en uw wetenschap.

Ik hoop dat uw voorbeeld zal worden gevolgd.

Dat de Vlaamse studentenschap morgen zal geven de sterke intellectuele elite, die ons land en ons volk meer dan ooit nodig hebben, om het te leiden op veilige wijze op de nieuwe banen die de toekomst in het vooruitzicht stelt.

Rede van de Heer Van Mallegem, voorzitter van het Vlaams Rechtsgenootschap aan de Universiteit te Gent

Hooggeachte Vergadering,

Het is voor ons een groot voorrecht in naam van het Vlaams Rechtsgenootschap, ter gelegenheid van deze vijfde Lustrumviering, hulde te mogen brengen aan onze erevoorzitter, professor Albert Kluyskens, die in 1926 de bezielande stichter is geweest van onze Faculteitskring en die sindsdien met raad en daad het Rechtsgenootschap steeds heeft gesteund.

Wanneer we gemeend hebben dat deze gebeurtenis niet ongemerkt mocht voorbijgaan, dan hebben we toch deze hulde zo sober en zo eenvoudig mogelijk willen opvatten, omdat we wisten dat dit het best aan de verwachtingen van de gevierde beantwoordde.

Het is niet onze eerste bedoeling aan al diegenen, die Professor Kluyskens hebben leren kennen in de uitoefening van zijn veelzijdige bedrijvigheid, de gelegenheid te bieden aan hun verering en werkelijke sympathie uiting te geven; we zijn er immers van overtuigd dat geen viering onze erevoorzitter aangenamer zal zijn dan die welke uitgaat van zijn studenten zelf: voor deze huldiging zijn wij toch de meest rechtstreekse getuigen.

Toch zijn we er de hoogste waardigheidsbekleders van de gerechtelijke en van de administratieve wereld, alsook de aanwezige Hooggeleerde Heren Professoren, uiterst dankbaar om, dat zij er prijs op gesteld hebben zich door hun aanwezigheid bij dit huldeblijk aan te sluiten. Ook de oud-studenten zullen zich met enthousiasme voegen bij de brede schaar van allen die er aan gehouden hebben hun bewondering en dank-

baarheid te uiten tegenover Professor Kluyskens voor het oneindig werk dat hij op zo zeer verscheidene gebieden heeft gepresteerd.

Veelzijdige activiteit, zegden we, en werden inderdaad niet tal van domeinen door zijn noeste en secure werkkracht doorvorst? Als magistraat en als hoogleraar, als advocaat en als lid van het Parlement, als juridisch auteur niet het minst, overal heeft hij geschitterd, niet altijd op een spectaculaire manier, maar zeker op een degelijke en gezaghebbende wijze.

In de allereerste plaats zijn er weinig persoonlijke heden die in zo grote mate als Professor Kluyskens de eerbiedige genegenheid en de hoge waardering van de Vlaamse juristen hebben verdiend.

Het eerste Vlaamse standaardwerk inzake Burgerlijk Recht zal zeker nog lange jaren de achtidelige uitgave blijven, die hij ons bezorgd heeft en die telkens opnieuw vernieuwd en aangepast werd. Het eerste deel verscheen in 1925, gewijd aan de Verbintenissen, en sindsdien volgde de verschillende delen en herdrukken elkaar op, zodat thans de acht delen verschenen zijn en het eerste deel, «De Verbintenissen», reeds zijn 5e uitgave beleefde.

Deze herdrukken wijzen er reeds op dat de voortreffelijke hoedanigheden van het werk niet alleen voor de studenten in de rechten een waarborg zijn geweest, maar ook voor advocaten, notarissen, magistraten, mensen die in de praktijk staan.

De wetenschappelijke verdiensten van deze werken zijn dan ook talrijk. Klaarheid in de begrippen en duidelijkheid in de uitdrukking, blijven in deze tijd,

zowel als vroeger, wellicht twee van de meest gewenste kenmerken van een juridische studie. Aan deze vereisten beantwoorden « De Beginselen van het Burgerlijk Recht » volledig.

Naast de duidelijke indeling van de stof en de overzichtelijke bespreking van twistpunten, munt het werk ook en vooral uit door de overvloedige documentatie, de synthetische opvatting en de kritische beoordeling van alle vraagstukken. Om ons daarvan rekenschap te geven hoeven we maar even het deel over « De Verbintenissen » te doorbladeren. Belangrijk deel voorwaar! Want wie zou loochenen dat de Verbintenissen, ondanks alles, de grondslag blijven vormen van ons burgerlijk recht?

Naast de historiek en de theoretische uiteenzettingen vinden we overbloedige verwijzingen naar rechtsleer en rechtspraak, zowel in België als in Frankrijk en in Nederland; deze worden voorgesteld als waardevolle bronnen voor de studie van onze burgerrechtelijke verhoudingen.

Tenslotte moesten ook deze werken aangepast worden aan nieuwe opvattingen en gewijzigde wetgeving en getoetst worden aan de evolutie van de sociale verhoudingen. Dit is ook geschied en om dit te staven volstaat het wederom het deel over de « Verbintenissen » ter hand te nemen en vast te stellen dat het oorspronkelijk werk van 1925, dat toen bestond uit een 300-tal bladzijden, thans uitgegroeid is in 1948 tot een monumentale studie van 650 pagina's. En thans is de achtbare schrijver, ondanks zijn drukke rectorale verplichtingen, volop aan het werk om een tweede uitgave van het vierde deel over de « Contracten » te bezorgen.

Aldus heeft Professor Kluyskens, mede door zijn talrijke bijdragen in het « Rechtskundig Weekblad », in het « Rechtskundig Tijdschrift », in « La jurisprudence commerciale des Flandres », de eigenlijke grondslagen van een burgerlijk recht in Nederlandse taal helpen leggen.

Als doctor in de rechten schreef onze huidige erevoorzitter zich in aan de balie van deze stad in 1908 en trad in 1919 in de magistratuur als adjunct-referendaris bij de Rechtbank van Koophandel. Doch nadien hervatte hij weer de advocaten-praktijk en stilaan wist hij aanzien te verwerven door zijn sterk plichtbesef en tevens door zijn juridische kennis, zodat hij aldus vele jonge stagisten heeft weten op te leiden in deze voor hen zo nieuwe wereld, tot flinke advocaten en tot knappe juristen. De ervaring en de verdiensten in die tijd en in de volgende jaren opgedaan zouden er zijn confraters van de balie later toe brengen Professor Kluyskens in 1946 en 1947 tot stafhouder te kiezen. Grote eer en grote verantwoordelijkheid tevens!

We zouden aldus een verdere opsomming van verdiensten kunnen geven, doch het volstaat reeds om aan te wijzen hoe een hoopvolle beginperiode het voorteken is geweest van een weelderige groei op de vruchtbare akker van de Vlaamse rechtswetenschap.

Het aantal monographieën over de meest uiteenlopende onderwerpen wordt na 1920 overweldigend en de hoedanigheid ervan steeds volmaakter. In 1923 wordt de heer Albert Kluyskens dan ook benoemd tot hoogleraar aan de Rijksuniversiteit te Gent en begint die vruchtbare loopbaan die hem in 1950 tot de hoogste waardigheid aan deze Alma Mater zal brengen.

Het is dan ook in zijn hoedanigheid van hoogleraar dat Professor Kluyskens de grote promotor is geweest van het Vlaams Rechtsgenootschap bij de stichting in 1926, zoals de heer secretaris het in zijn historisch verslag heeft beklemtoond. Een van zijn eerste be-

kommernissen was de vorming van jonge juristen in het kader van deze faculteitskring en gedurende de vijf eerste jaren was hij zelf leider van de pleitoefeningen. Naderhand was de eerste taak die hij aan de assistent van Burgerlijk Recht oplegde steeds het leiden van de pleitoefeningen.

Zo werd deze taak in 1931 opgedragen aan Prof. Lammertijn en sinds 1937 is het Prof. Spanoghe die met onverpoosde ijver die vrije en aangename praktische oefeningen leidt.

Wij menen dat wij zoveel aan onze erevoorzitter verschuldigd zijn, dat wij niet beter aan onze dankbaarheid uiting kunnen geven, dan door zijn velerlei hoedanigheden op verscheidene terreinen te belichten.

Als parlementair is Prof. Kluyskens sinds 1936 één der meest gezaghebbende leden in de Commissie van Justitie bij het opstellen van wetsvoorstellen.

Zoals hij dit verdiende, zijn hem veel eerbewijzen te beurt gevallen, doch noch eretitels noch gewichtige functies hebben iets gewijzigd aan de grootste eenvoud en aan de bescheidenheid die steeds het kenmerk geweest zijn van de gehuldigde.

Boven dit alles is hem zijn wetenschappelijke arbeid lief, zijn Universiteit, zijn Rechtsgenootschap.

Uiteindelijk willen wij hier nog even verwijlen bij Professor Kluyskens als Mens. Dan denken wij in eerste instantie aan de talrijke colleges die wij gedurende vier jaar bij hem mochten volgen. Er zijn hoogleraren die uitblinken door de schittering van een uitzonderlijke welsperkendheid, die aan hun onderwijs een zeker artistiek genoegen verleent. De colleges van Professor Kluyskens zijn niet gekenmerkt door deze hoedanigheden; voor dit vertoon heeft hij blijkbaar nooit veel gevoeld.

Zijn lessen zijn daarom niet minder voorbereid en zeker niet minder interessant. Maar de grootste verdienste van dit onderwijs is, naast zijn degelijkheid, de klare en vooral de concrete methode van uiteenzetting.

Vele studenten hebben na de les het gevoel dat hetgeen onderwezen werd, eenvoudig is en duidelijk en dat het niet moeilijk is zich deze stof eigen te maken. Aan de andere kant ware het verkeerd daaruit te besluiten, dat de colleges van Professor Kluyskens zich kenmerken door dorre en saaie uiteenzettingen. Het tegendeel is waar! Want de tinteling in zijn ogen, de levendigheid van zijn gelaatsuitdrukking en van zijn gebaren, de pittigheid van zijn uitdrukkingen en van zijn voorbeelden — wie herinnert zich niet Jan en Marie, en het « Fordje oud model »? — dit alles wijst er op dat Professor Kluyskens houdt van fijne zetten tegen bepaalde toestanden en verhoudingen, die zowel in zijn lessen als in private gesprekken onverwacht opduiken.

Sommigen hebben gemeend dat het ironie was, anderen dachten zelfs aan pessimisme, doch we hebben veeleer de indruk dat het wijst op die kritische zin, die toch altijd bij een jurist als een voorname eigenschap blijft gelden, want de kennis van de abstracte rechtsregels moet gepaard gaan met een kritische beoordeling der concrete feiten.

Doch nog andere kentrekken zijn eigen aan de gevierde: eenvoud en wetenschappelijke integriteit, onverpoosde werkkraft en een steeds alles beheersend plichtbesef, een grote zin voor onafhankelijkheid.

Mijnheer de erevoorzitter, Rector Kluyskens, U is altijd zeer bescheiden geweest en U heeft zich steeds op het achterplan willen houden; zo ook houdt U niet van uiterlijk vertoon of van het opschroeven uwer verdiensten. Doch zij die U kennen, waarderen U zeer en zien in U het toonbeeld van een goed mens.

Deze hulde die wij U, Mijnheer de erevoorzitter, hier

brengen, past volledig in het kader van dit vijfde Lustrum van onze Faculteitskring: wij zijn er fier op dat onze Faculteitskring door u is gesticht en dat u onze erevoorzitter zijt.

Wij willen ook de gehele rechtsfaculteit bij deze viering van één harer meest vooraanstaande vertegenwoordigers betrekken. Het is een plicht van dankbaarheid die wij hier in naam van alle studenten in

de Rechten aan onze Gentse Alma Mater willen vervullen.

Gelieve dan ook, Mijnheer de erevoorzitter, als een kleine, tastbare herinnering aan deze hulde en aan onze diepgemeende dankbaarheid dit adres te aanvaarden, dat wij u in naam de Faculteitskring de eer hebben te overhandigen.

Historiek van het Vlaams Pleitgenootschap door den Heer Guido Derveaux, secretaris.

Het was geen al te gemakkelijke taak ter gelegenheid van dit 5e Lustrum een degelijk overzicht der activiteiten die het V. R. G. tot nog toe heeft aan de dag gelegd, op te stellen. Het archief namelijk bestaande uit verslagboeken, briefwisseling en documenten, draagt enigszins de sporen van het studentenleven. Over het algemeen werd het archief wel goed verzorgd, en vooral de jaarlijkse verslagen hebben een grote waarde, maar toch doen zich enkele kleine leemten voor. Deze konden echter geen belemmering zijn om tot een voldoende overzicht van een brok studentenleven te komen, want er zijn nog enkele andere bronnen waaruit kon geput worden, namelijk de zeer belangrijke inlichtingen die Professoren, oud-praesides en andere hebben kunnen verstrekken. Hun persoonlijke herinneringen en ervaringen, hoewel niet gans volledig, waren toch zeer kostbaar, vooral voor de korte periodes, gedurende dewelke het archief enigszins werd verwaarloosd. Vooral Prof. Spanoghe, sedert 1937 leider der pleitoefeningen en moderator van al onze activiteiten, mag hier bedankt worden.

Na deze inleiding wil ik U in het kort de 25 jaren van het V. R. G. schetsen.

1. De Stichting. Op 23 December 1936 werd het Rechtsgenootschap over de doopvont gehouden. Aan het persoonlijk initiatief van Prof. A. Kluyskens, onze zeer geleerde en geachte Rector, hebben we dit te danken. De 25 jaren die het V.R.G. nu achter de rug heeft zijn daar om te bewijzen dat zijn idee en werking iets leefbaars en nuttigs heeft tot stand gebracht. Het doel van onze Rector, de studenten bij elkaar te brengen om ze buiten de cursussen om, gelegenheid te geven zich te oefenen in het pleiten, en belangrijke voordrachten over rechtsvraagstukken te aanhoren, heeft zich jaar na jaar verwezenlijkt. De stichting ging wel gepaard met enkele moeilijkheden, maar toch verwierf het Vlaams rechtsgenootschap alras belangstellende sympathie zowel bij de studenten als buiten de Universiteit. De stichters, Prof. Kluyskens, de Heer Lammertyn (eerst voorzitter, later Professor en leider der pleitoefeningen) en een groepje studenten en medewerkers, waren er van overtuigd, een Vlaamsprekende rechtsgelerde elite te moeten vormen, die eerbied zou afdwingen in de gerechtelijke middens waar de Franstaligheid toentertijd nog hoogtij vierde, en waar men het Nederlands nog bleef beschouwen als een ontoereikend instrument bij de behandeling van de juridische stof. Onze Gentse Universiteit was overigens nog maar gedeeltelijk vernederlandst, en tegenover deze taal heerste nog een niet te onderschatten wantrouwen, als voertaal van het Hoger Onderwijs. Professor Kluyskens, die enkele tijd tevoren de magistratuur had vaarwel gezegd, om een der steunpilaren te worden, waarop een Vlaamse Rechtsfaculteit zou worden opgebouwd, nam hier ook de leidende en bezielende rol op zich. Geen wonder dus dat de eerste Lustrumviering op 25 April 1931 niets anders was dan

een grootse hulde aan het adres van onze Erevoorzitter.

2. De Vooroorlogse Jaren.

De voornaamste werkzaamheden van het V. R. G. bestonden er in, pleitoefeningen te organiseren. Naarmate Prof. Kluyskens meer in beslag genomen werd door het publiceren van zijn werken over Burgerlijk Recht, waarbij hij medegewerkt heeft tot het smeden van een Nederlandse Rechtstaal voor de Belgische Rechtswereld, moest hij zich voor het leiden van de pleitoefeningen laten vervangen door zijn assistent, Adv. Gabr. Lammertyn, later Professor aan de Rechtsfaculteit en voorganger van Prof. Spanoghe. Deze laatste namelijk werd op verzoek van de Erevoorzitter de leider en algemene moderator van het V. R. G., toen Prof. Lammertyn in 1937 door ziekte verhinderd werd zich nog verder aan deze activiteiten te wijden. Ondertussen grepen echter 2 Lustrumvieringen plaats, nl. op 25 April 1931 en 5 Mei 1936. De dagbladen van die tijd gaven relaas over elke vergadering, en uitvoerig verslag over de Lustrumvieringen. De voorzitter van 1931, Willy David, die de mooie hulde aan Prof. Kluyskens bracht, heeft misschien toen de schitterendste rede gehouden die ooit in het V. R. G. werd uitgesproken. Doch met hem heeft W. Willems geconcentreerd in 1936, als hij Prof. Lammertyn heeft gehuldigd. — Na het eerste Lustrum sloeg het V. R. G. enigszins een andere richting in: de pleitoefeningen moesten nl. een beetje de plaats ruimen voor geleerde spreekbeurten, die door de meest aanzienlijke Rechtsgeleerden van ons land werden gehouden. Ook van boven de Moerdijk kwamen enkele vooraanstaande personaliteiten tot ons.

Zo ging het V. R. G. zijn derde Lustrumviering tegemoet, waarbij het op zijn weg ook de oorlog en de bezetting tegenkwam.

3. Wat de Oorlogsjaren betreft, het V. R. G. heeft zijn normale werking voortgezet tot einde 1942, ogenblik waarop de Duitse bezetting ieder studentenorganisme verbood, dat niet aangesloten was bij het toen naar de « nieuwe orde » hervormde Gents Studentencorps. De derde Lustrumviering op 15 Januari 1942 heeft nog kunnen doorgaan, bijna met de gewone luister, niettegenstaande het feit dat vanwege zekere elementen bedreigd werd met een gewelddadige storing der Academische Zitting.

Toen op het einde van 1942 het verbod vanwege de Duitse Overheid kwam, bleef als enige mogelijkheid voor V. R. G. over: de voorlopige schorsing en opheffing van alle activiteit, hetgeen ook gedaan werd. Op de openingsvergadering bij de hervatting in 1945, wees Erevoorzitter Kluyskens er op, sprekend van de treurige tijd der bezetting, dat hij het als zijn plicht aanzag zich te onthouden mede te werken aan de opbouw van een nieuwe ontaarde kring. Dezelfde houding

nam ook Prof. Spanoghe, leider der pleitoefeningen, aan.

Die oorlogsjaren zijn echter voorbijgegaan, zoals alle andere, en na de bevrijding stak ons V. R. G. in al zijn gaafheid terug het hoofd op, om zijn gewone gang te hervatten.

4. Sedert de Oorlog kende het V. R. G. een luisterrijke heropbloei, waaraan het vierde Lustrum dat op 18 December 1946 werd gevierd, het zijne heeft bijgedragen. Gedurende deze laatste jaren hebben zich als Praesides opgevolgd, de heren L. Martens, Joris De Clercq, Et. Yperman, Roland Moreels, en tenslotte Paul Van Mallegheem, onder wiens sympathieke leiding dit 5e Lustrum doorgaat.

Na dit kort algemeen overzicht, dat natuurlijk de gebruikelijke leemten vertoont (zo zou b.v. een opsomming van 25 Praesides ons veel te ver voeren), dringt de noodzakelijkheid zich op vooreerst de normale activiteiten eventjes te belichten, om tenslotte enkele bijzondere feiten te vermelden. — Als men het geheel der jaren overloopt, ziet men met een gestadige regelmatigheid enkele bepaalde feiten en gebruiken zich voordoen. Daaronder zijn vnl. aan te stippen:

- de jaarlijkse bestuursverkiezingen,
- de gebruikelijke openingsvergadering in begin October,
- een cyclus pleitoefeningen die nu gewoonlijk van October tot December om de veertien dagen plaats grijpen,
- een reeks voordrachten van Januari tot April,
- een traditioneel bal in de maand Januari,
- medewerking aan een jaarlijks Banket, tot afscheid der laatste-jaars-studenten, omstreeks Mei,
- Congressen, contactnamen met Brussel, Leuven en de Nederlandse Juristenvereniging, enz.

Dit alles wijst op enkele vaste gebruiken en gewoonten, zodat men kan besluiten dat ook het V. R. G. zijn gevestigde tradities heeft, waaraan het houdt en trouw blijft.

- Tot slot enkele bijzondere meldenswaardige feiten:
- in December 1933 werd het V. R. G. gelukgewenst om 14 nieuwe abonnementen, die studenten in de Rechten op het Rechtskundig Weekblad hadden genomen,
- in April 1936 werd een reis per autocar ingericht

naar de strafsinstellingen van Hoogstraeten en Merxplas,

- in Januari 1938 ging het V. R. G. van Gent enkele speciale colleges volgen aan de Universiteit van Groningen,
- in 1948 waagde Gent een poging tot het organiseren van een Congres waaraan de Rechtsgenootschappen van Brussel, Gent en Leuven zouden medewerken; het bleef echter voor dat eerste jaar beperkt tot een competitie-pleitoefening tussen Gent en Leuven,
- vanaf 1949 echter nam Gent actief deel aan de Interuniversitaire Congressen der drie Vlaamse Rechtsgenootschappen,
- in October jl. was het V. R. G. van Gent met een sterke delegatie aanwezig op het Interacademiaal Congres te Amsterdam.

Ziedaar dan enkele bijzondere activiteiten, die voor zichzelf spreken. Talrijke hoogst belangrijke voordrachten zouden nog kunnen vermeld worden (ik denk b.v. aan de uiteenzetting die de Heer Procureur-Generaal Bekaert voor ons verleden jaar hield over de Grootheid en Dienstbaarheid van het Openbaar Ministerie). Andere voorbeelden, waaraan de namen van de meest aanzienlijke Professoren en Magistraten verbonden zijn, zouden veel te ver leiden. Het weze echter toegelaten hier in het bijzonder Prof. Spanoghe te vermelden, die zich (sedert hij in 1937 Prof. Lamertyn heeft opgevolgd) jaren lang aan de leiding van het V. R. G. en vnl. van de pleitoefeningen heeft gewijd. Ook de blijken van steun en samenwerking vanwege de Vlaamse Conferentie van de Balie mogen hier niet verzwegen worden.

Uit dit alles blijkt dus, dat het V. R. G. aan onze Alma Mater een bloeiende instelling is. Onze Erevoorzitter en Rector Kluyskens, samen met zijn helpers, hebben vanaf de stichting in 1926 een onschatbaar nuttige werkzaamheid aan de dag gelegd voor de vorming van de studenten der Rechtsfaculteit. Talrijke krachten hebben zich aan de groei en de bloei van het V. R. G. gewijd. Laat ons hopen dat ook de opvolgers voor die mooie taak hun beste krachten zullen over hebben, en in het verleden een voorbeeld en basis vinden om dezelfde weg in de verdere toekomst te bewandelen. Het V. R. G. zal nog hoger opgevoerd worden!

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 18 October 1951.

Voorzitter : M. Bail.

Raadsheer-Verslaggever : M. Bareel.

Eerste Advocaat-Generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Motivering. — Verhouding dorsondernemer-landbouwer.
— Onder wiens bewaking staat de locomobiel bij vervoer door de paarden van de landbouwer naar de volgende dorsplaats?

Het arrest is voldoende gemotiveerd doordat het eerst de betekenis heeft gepreciseerd van het door aanlegger ingeroepen gebruik, krachtens hetwelk de landbouwer gehouden is de locomobiel door zijn paarden te doen trekken naar de plaats waar ver-

der moet gedorst worden, en doordat het heeft vastgesteld, dat het enkele feit, dat de landbouwer de trekkracht zijner paarden ter beschikking heeft gesteld, niet bewijst, dat hij over de locomobiel moest waken, doch integendeel uit verschillende omstandigheden blijkt, dat de machine onder de bewaking van de dorsondernemer stond.

Uit deze motieven blijkt ondubbelzinnig, dat het Hof van Beroep in feite de beweringen van de dorsondernemer onjuist heeft geacht, volgens dewelke de landbouwer zelf de machine in de uitoefening van zijn eigen beroep gebruikte, de directie van de machine had en de machinist en zijn stoker op het ogenblik van het ongeval in dienst van de landbouwer waren.

Bode t/ Van Houcke.

Gelet op het bestreden arrest, op 14 Juli 1950 gewezen door het Hof van Beroep te Gent;

Over het eerste middel: schending der artikelen 97 der Grondwet, 1319, 1320 en 1384 (alineas 1 en 3) van het Burgerlijk Wetboek, in zoverre het bestreden arrest, *eerste onderdeel*, om de thesis van eiser, volgens dewelke de locomobiel zich op het ogenblik van het ongeval onder de bewaking van verweerder bevond, te weerleggen, zich er toe beperkt te beslissen: «dat uit dit enkel feit, dat de landbouwer de trekkracht zijner paarden leent, niet kan worden afgeleid dat paarden en locomobiel onder de bewaking van de leider der paarden staan»,

zulks terwijl om te bewijzen dat de locomobiel op het ogenblik van het ongeval wel onder de bewaking van de verweerder was, eiser zich geenszins beperkte tot het inroepen van het enkel feit dat verweerder de trekkracht van zijn paarden leende, maar integendeel nog steunde op andere elementen, feitelijke en juridische, waarover het arrest met geen woord rept;

in zoverre het arrest doordat het de thesis van eiser tot één enkel en enig feitelijk element heeft teruggebracht de werkelijk voorgelegde argumentatie ont-aard en de bewijskracht geschonden heeft, die verschuldigd is aan de geschreven besluiten, op regelmatige wijze aan het Hof van Beroep voorgelegd (schending der artikelen 1319 en 1320 van het Burgerlijk Wetboek);

Doordat het arrest in zijn tweede onderdeel beslist: 1°) «dat uit dit enkel feit, dat de landbouwer de trekkracht zijner paarden leent, niet kan worden afgeleid dat paarden en locomobiel onder de bewaking van de leider der paarden staan»; 2°) dat het feit, dat twee werklieden van appellant de locomobiel volgden bij haar verplaatsing en zich achteraan bevonden, d.w.z., bij de rem, het feit dat de geïntimeerde niet terzelfdertijd de paarden kon voeren en de rem bedienen, en het feit dat, volgens de verklaring der twee werklieden, de remmen altijd goed gewerkt hadden — bewijzen» dat appellant (thans aanlegger steeds door zijn werklieden de locomobiel onder zijn «bewaking hield»,

zonder te antwoorden op de regelmatige besluiten waarbij eiser liet gelden 1°) «dat deze laatste (d.w.z. verweerder), die verplicht was zelf de machine te vervoeren, gedurende dit vervoer klaarblijkelijk moest beschouwd worden als gebruik makende van de machine in de uitoefening van zijn eigen beroep, hetgeen volstaat om hem de hoedanigheid van bewaker te geven», en 2°) «dat de twee mechanici, die de locomobiel begeleidden op dit ogenblik in dienst van de geïntimeerde waren en zijn instructies moesten volgen»,

zulks terwijl elk der verdedigingsmiddelen, alzo voorgesteld, van aard waren om te doen beslissen dat de locomobiel op het ogenblik van het ongeval onder de bewaking van verweerder in verbreking was en terwijl de motieven van het bestreden arrest niet in het minste toelaten na te gaan of het Hof van Beroep deze verdedigingsmiddelen heeft verworpen als zijnde zonder pertinentie in rechte dan wel niet gegrond in feite (schending van artikel 97 der Grondwet);

Derde onderdeel beslist dat de «appellant steeds door zijn werklieden de locomobiel onder zijn bewaking hield»,

zulks terwijl 1°) dit feit formeel betwist werd door eiser in zijn besluiten, waarin hij liet gelden dat op het ogenblik van het ongeval, het verweerder was, die de zaak gebruikte voor zijn eigen rekening en er een macht van directie over had; 2°) het arrest geenszins vaststelt dat het integendeel de eiser was, die de zaak voor eigen rekening gebruikte en er een macht van directie over had; 3°) geen enkele der in het arrest

aangebrachte feitelijke omstandigheden toelaat met zekerheid te bevestigen, dat deze dubbele voorwaarde (van gebruik en directie) vervuld was, met het gevolg, dat het bestreden arrest aan de eiser de hoedanigheid van bewaker van de betwiste zaak toekent zonder de vereniging vast te stellen van de voorwaarden, nodig om deze hoedanigheid te bepalen, en dit terwijl het bestaan van die voorwaarden formeel betwist werd (schending der artikelen 1384 van het Burgerlijk Wetboek en, voor zoveel als nodig, 97 der Grondwet);

Overwegende dat bij conclusies genomen vóór het Hof van Beroep wat de bewaking van de locomobiel betreft, de aanlegger deed gelden dat de verweerder volgens een algemeen gebruik de verplichting had, eens het graan gedorst, de machine door zijn eigen middelen te vervoeren tot op de hoeve, waar een werk van dezelfde aard moest uitgevoerd worden en dat overeenkomstig dit gebruik de verweerder met zijn paarden het vervoer van de locomobiel naar de hoeve van de heer Lava heeft ondernomen;

Overwegende dat hij uit deze omstandigheid afleidde dat de locomobiel gedurende haar vervoer onder de bewaking van verweerder stond, vermits deze daarvan gebruik maakte in de uitoefening van zijn eigen beroep;

Overwegende dat voor 't overige de aanlegger er zich bij beperkte te beweren, dat het zeker was dat de verweerder op het ogenblik van het ongeval een recht van directie op de machine had en dat de twee mechanici, die de locomobiel begeleidden, ten dienste van verweerder waren;

Overwegende dat het arrest eerst de draagwijdte preciseert van het door aanlegger ingeroepen gebruik; dat, overeenkomstig dit gebruik, de landbouwer gehouden is de locomobiel te trekken met zijn paarden naar de plaats, waar verder moet gedorst worden;

Overwegende dat het arrest daarna vaststelt dat het enkel feit, dat de verweerder de trekkracht zijner paarden heeft geleend, niet bewijst dat hij over de locomobiel moest waken; maar dat integendeel uit verschillende elementen blijkt, dat de machine onder de bewaking van aanlegger stond, te weten enerzijds de omstandigheid, dat het de aanlegger was die het dorsen met zijn machines, zijn machinist en zijn stoker aannam, en anderzijds de door dit personeel zelf gedane verklaringen;

Dat uit deze motieven zonder dubbelzinnigheid blijkt dat het Hof van beroep in feite de beweringen van de aanlegger onjuist heeft geacht, volgens dewelke de verweerder zelf de machine in de uitoefening van zijn eigen beroep gebruikte, dat hij, en niet de aanlegger, de directie van de machine had, en dat de machinist en zijn stoker op het ogenblik van het ongeval in dienst van verweerder waren;

Waaruit volgt dat het arrest het geloof, dat aan de conclusies dient gehecht te worden, niet heeft geschonden, daarop een passend antwoord heeft verstrekt en het in het middel bedoelde dispositief wettelijk heeft gerechtvaardigd;

Over het tweede middel: (zonder belang);

Om die redenen:

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt de aanlegger tot de kosten, behalve tot die van de memorie van antwoord, welke ten laste van verweerder blijven, daar deze memorie eerst na het verstrijken van de bij artikel 16 der wet van 25 Februari 1925 bepaalde termijn ter griffie werd neergelegd;

Veroordeelt bovendien de aanleggers tot een vergoeding van 150 fr. jegens de verweerder.

NOOT: In verband met dorsondernemingen vergelijkbare men Hof van Verbreking, 23 October 1950, R.W. 1950-51, 830, en Rb. Gent, 28 Mei 1948-49, 280 en de rechtspraak aangehaald in de noot onder dit laatste vonnis.

RAAD VAN STATE

3e Kamer. — 6 Juli 1951

Voorzitter: M. Vauthier (verslaggever).

Raadsheren: M.M. Moureau en De Bock.

Advocaten: Mrs Ranwez, Stassen, Pierson en Lebeau.

Administratieve rechtscolleges. — Artikel 94 Grondwet. Commissies ter zake van verzekering tegen ziekte en invaliditeit. — B.W. 28-12-1944. — Illegaliteit van art. 2, B.R. 21-3-1949. — Niet als voorwaarde van aanneming noch als scheidsrechterlijk beding te verklaren. — Aanneming van landsbonden van mutualiteiten afhankelijk gesteld van verplichte onderwerping van geschillen aan jurisdictionele commissies, niet door wet ingesteld. — Machtsoverschrijding.

Het B.R. van 21-3-1949 (betr. verzekering ziekte en invaliditeit) is met machtsoverschrijding genomen, voor zover art. 2 de aanneming der landsbonden van verbonden van mutualiteitsverenigingen afhankelijk maakt:

1° van de verplichting om elk geschil omtrent de aan de verzekerden opgelegde sancties te laten beslechten door de commissies en volgens de procedure in hoofdstuk III van het besluit bepaald, met uitsluiting voor de landsbonden van het recht van beroep op de hoven en rechtbanken;

2° van het aanvaarden van de bevoegdheid der bij artikel 26 van het besluit ingestelde commissie van beroep om kennis te nemen van elk geschil, dat de landsbonden zouden kunnen stellen tegenover het Rijksfonds voor verzekering tegen ziekte en invaliditeit.

De Regering vindt in de besluitwet van 28-12-1944 niet de macht tot het oprichten van commissies van jurisdictionele aard, waaraan verzekerden en landsbonden verplicht zullen onderworpen zijn.

Deze verplichting mag niet worden voorgesteld als een der voorwaarden waarvan de aanneming of het behoud van de aanneming der landsbonden afhankelijk is (art. 6, B.W. 28-12-1944), noch als een vrij betuigde instemming met een scheidsrechterlijk beding, vermits de procedure voorzien door het B.R. van 21-3-1949 geen scheidsrechterlijk karakter vertoont en vermits ook het Rijksfonds voor verzekering tegen ziekte en invaliditeit als openbare instelling geen compromis kan aangaan (artikelen 83, 1°, en 1004, W.B.Rv.).

Landsbond der Christelijke Mutualiteiten t/ Belgische Staat (Minister van Arbeid en Sociale Voorzorg)

De Raad van State,

Gezien het verzoekschrift ingediend de 22ste Mei 1949, waarbij de Landsbond der christelijke mutualiteiten, bond van verbonden van erkende mutualiteitsverenigingen, beroep instelt tot nietigverklaring van het besluit van de Regent van 21 Maart 1949, waarbij bepaalde maatregelen worden opgelegd ter voorkoming en bestraffing van bedrog, en commissies worden opgericht ter beslechting van betwistingen inzake ver-

plichte verzekering tegen ziekte en invaliditeit, welk besluit in het Belgisch Staatsblad van de 25ste derzelfde maand is bekend gemaakt;

... ..

Overwegende dat de verzoekende partij betoogt dat het besluit van de Regent van 21 Maart 1949 onwettig is en met machtsoverschrijding werd genomen, voor zover het sommige geschillen in zake verzekering tegen ziekte en invaliditeit aan de kennisneming der rechtbanken van de rechterlijke orde onttrekt en die geschillen voor kennisneming naar administratieve commissies verwijst; dat verzoekster de artikelen 2, 16, 38, eerste lid, en 46 van het bestreden besluit op het oog heeft; dat artikel 2 van dit besluit bepaalt dat de aanneming of het behoud van de aanneming van de landsbonden der verbonden van erkende mutualiteitsverenigingen afhankelijk is van de verplichting die zij hebben, om aan de verzekerde het recht te laten elke betwisting omtrent de sancties die hem ter uitvoering van het besluit zouden opgelegd worden te laten beslechten door commissies ingesteld en volgens de procedure voorgeschreven in het besluit, onverminderd het recht om het geschil bij de hoven of rechtbanken aanhangig te maken; dat elk vergelijk, elk scheidsrechterlijk beding, dat tot gevolg zou hebben de kennisneming van het geschil hetzij aan de hoven en rechtbanken, hetzij aan de bij het besluit ingestelde commissies te onttrekken, van rechtswege nietig is; dat de aanneming of het behoud van de aanneming van de landsbonden eveneens afhankelijk is van het aavaarden van de bevoegdheid der bij art. 26 van het besluit ingestelde commissie van beroep, om kennis te nemen van elk geschil dat die landsbonden zou kunnen opstellen tegenover het Rijksfonds voor verzekering tegen ziekte en invaliditeit;

Overwegende dat uit artikel 2 van het bestreden besluit volgt dat, ofschoon de verzekerden het recht hebben om de geschillen die zij met het verzekeringsorganisme omtrent sancties kunnen hebben, te laten beslechten naar keuze door een bij het besluit ingestelde commissie ofwel door de hoven en rechtbanken, ditzelfde recht niet aan het verzekeringsorganisme behoort, vermits dit laatste, in geval van geschil met een verzekerde, zich alleen tot een commissie wenden kan en hem het recht ontzegd is de zaak bij de hoven en rechtbanken aanhangig te maken; dat anderzijds uit het laatste lid van hetzelfde artikel 2 volgt dat de geschillen die tussen het Rijksfonds voor verzekering tegen ziekte en invaliditeit en de landsbonden mochten bestaan aan de bevoegdheid der hoven en rechtbanken zijn onttrokken;

Overwegende dat de aanvraag moet worden uitgelegd als strekkend tot nietigverklaring van artikel 2 van het besluit van de Regent van 21 Maart 1949, voor zover de landsbonden hun geschillen met de verzekerden omtrent sancties niet bij de hoven en rechtbanken aanhangig mogen maken en voor zover de geschillen tussen de landsbonden en het Rijksfonds voor verzekering tegen ziekte en invaliditeit aan de bevoegdheid der rechtbanken zijn onttrokken;

Overwegende dat, luidens artikel 99bis van het besluit van de Regent van 21 Maart 1945, gewijzigd bij artikel 42 van het besluit van de Regent van 13 Januari 1949, tot inrichting van de verzekering tegen ziekte en invaliditeit: « bij een koninklijk besluit de administratieve sancties zullen worden bepaald welke alle organismen of alle personen zullen oplopen die het genot van de prestaties der verzekering ten onrechte zullen verkregen hebben of geholpen hebben het te doen bekomen. Bij dit besluit zullen er commissies ingesteld worden waarbij, onverminderd het recht van beroep dezer organismen of personen op de burgerlijke

rechtbanken, de betwistingen in verband met de toepassing der reglementering der sancties zullen kunnen aanhangig gemaakt worden»; dat het bestreden besluit aldus het bij besluit van de Regent van 21 Maart 1945 ingestelde recht van beroep op de burgerlijke rechtbanken aan de landsbonden heeft ontnomen, terwijl de verzekerden dit recht bezitten; dat ten betoge dat het de uitvoerende macht vrijstond commissies met rechtsmacht op te richten die in plaats der burgerlijke rechtbanken bevoegdheid zouden hebben, althans ten aanzien van één der partijen, de tegenpartij niet inroept enige uitdrukkelijke bepaling der besluitwet van 28 December 1944, ter uitvoering waarvan de besluiten van de Regent van 21 Maart 1945 en 21 Maart 1949 zijn genomen;

Overwegende dat de tegenpartij, waar zij in de besluitwet van 28 December 1944 niet de macht vindt tot het oprichten van commissies van jurisdictionele aard waaraan verzekerden en landsbonden verplicht zullen onderworpen zijn, betoogt dat zij bij toepassing van artikel 6 van dezelfde besluitwet de macht had om de landsbonden de verplichting op te leggen zich aan de bevoegdheid van zodanige gerechten te onderwerpen, en die verplichting doet voorkomen als een der voorwaarden waarvan de aanneming of het behoud van de aanneming der landsbonden afhankelijk is; dat de tegenpartij te dien einde inroept de ruime aard van de macht aan de Koning verleend bij artikel 6, vierde lid, hetwelk luidt: « De voorwaarden opgelegd aan de aangenomen landsbonden, ... worden bepaald bij koninklijk besluit »;

Overwegende dat de voorwaarden van aanneming der landsbonden vastgesteld werden bij de artikelen 9 en 10 van het besluit van de Regent van 21 Maart 1945; dat die voorwaarden betrekking hebben op de innerlijke werking van de landsbonden; dat geen enkele bepaling van de besluitwet van 28 December 1944 of van het besluit tot inrichting van de verzekering tegen ziekte en invaliditeit toelaat, aan artikel 6 van de besluitwet, zelfs met ruime interpretatie, zodanige draagwijdte te geven als zou de wet de uitvoerende macht gemachtigd hebben om de landsbonden te dwingen af te zien van de waarborg die het beroep op de burgerlijke rechtbanken voor hen uitmaakt; dat de besluitwet van 28 December 1944 geen toepassing heeft gemaakt van artikel 94 van de Grondwet en geen gerechten heeft ingesteld, bevoegd om uitspraak te doen over geschillen omtrent de sancties inzake verzekering tegen ziekte en invaliditeit; dat de interpretatie welke de tegenpartij aan artikel 6 van de besluitwet geeft, aan het bepaalde in artikel 94 van de Grondwet alle kracht zou ontnemen;

Overwegende dat de tegenpartij tevergeefs betoogt dat artikel 2 van het bestreden besluit geen andere draagwijdte heeft dan de landsbonden om instemming met een scheidsrechterlijk beding te verzoeken, welke instemming zij vrijelijk betuigen ten einde de voordelen van de aanneming te bekomen; dat de commissies en de rechtspleging bepaald in hoofdstuk III, « Geschillen », van het bestreden besluit waarnaar artikel 2 verwijst, geen enkel van de kenmerken der rechtspraak door scheidsmannen vertonen, zoals zij bij de artikelen 1003 en 1028 van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering is ingericht;

Overwegende dat artikel 98 van het besluit van de Regent van 21 Maart 1945 tot inrichting van de verzekering tegen ziekte en invaliditeit bepaalt: « Elk geschil tussen een aangenomen landsbond en het Rijksfonds voor verzekering tegen ziekte en invaliditeit wordt door de regering beslecht, onverminderd het recht van beroep van de partijen voor de bur-

gerlijke rechtbanken »; dat ter verantwoording der vervanging van de bevoegdheid der burgerlijke rechtbanken door de bevoegdheid van « commissies van beroep » zoals zij in het laatste lid van artikel 2 van het bestreden besluit is bepaald, de tegenpartij zich niet beroept op enige bepaling van de besluitwet van 28 December 1944; dat de tegenpartij staande houdt dat het bepaalde in voormeld artikel 2 geen andere draagwijdte heeft dan de landsbonden om instemming met een scheidsrechterlijk beding te verzoeken; dat deze argumentatie niet in aanmerking kan worden genomen; dat het Rijksfonds voor verzekering tegen ziekte en invaliditeit luidens artikel 6 van de besluitwet van 28 December 1944 het statuut heeft van een openbare instelling; dat uit de combinatie van de artikelen 83, 1°, en 1004 van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering volgt dat het Rijksfonds voor verzekering tegen ziekte en invaliditeit geen compromis kan aangaan;

Overwegende dat het besluit van de Regent van 21 Maart 1949 met machtoverschrijding is genomen, voor zover artikel 2 de aanneming der landsbonden van verbonden van mutualiteitsverenigingen afhankelijk maakt 1°) van de verplichting om elk geschil omtrent de aan de verzekerden opgelegde sancties te laten beslechten door de commissies en volgens de procedure in hoofdstuk III van het besluit bepaald, met uitsluiting voor de landsbonden van het recht van beroep op de hoven en rechtbanken, en 2°) van het aanvaarden van de bevoegdheid der bij artikel 26 van het besluit ingestelde commissie van beroep om kennis te nemen van elk geschil, dat de landsbonden zou kunnen stellen tegenover het Rijksfonds voor verzekering tegen ziekte en invaliditeit.

BESLUIT :

Artikel 1.

Artikel 2 van het besluit van de Regent van 21 Maart 1949 wordt vernietigd.

Artikel 2.

Dit arrest zal in zijn geheel in het Belgisch Staatsblad worden bekend gemaakt.

Artikel 3.

De kosten, bepaald op de som van 300 frank, zijn ten laste van de Staat.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

6e Kamer. — 23 December 1950.

Voorzitter : M. Ooms.

Raadsheren : M.M. Malgaud en Michielssens.

Advocaat-generaal : M. Van der Perren.

Betaling. — In vreemde munt luidende schuldvordering.
— Wat kan gevorderd worden? — Tegemoetkoming door de schuldeiser heft de gevolgen ener aanmaning niet op. — Verwijlsintresten vanaf de aanmaning verschuldigd. — Geen schorsing van die verplichting gedurende de oorlog. — Toepasselijkheid van art. 1153 B.W. op in vreemde munt luidende schuldvorderingen.

De schuldeiser van een in vreemde munt luidende schuldvordering heeft de keuze om te dagvaarden of tot betaling van een som in Belgische francs, nodig om het verschuldigde bedrag in vreemde munt te kopen op de dag, waarop de betaling zal geschieden, ofwel tot betaling van een bedrag in Belgische francs, gelijkstaande met de waarde zijner verde-

ring in buitenlands geld tegen de koers op de dag van de dagvaarding.

Wanneer een schuldeiser na aanmaning op verzoek van zijn schuldenaar er in toegestemd heeft « een verandering van de toestand af te wachten » moet hij niet geacht worden door deze tegemoetkoming afstand te hebben gedaan van zijn recht op interesten vanaf de dag der aanmaning.

De verplichting tot betaling der verwijsinteresten werd niet geschorst gedurende de oorlog; in de memorie van toelichting tot de wet van 24 Juli 1939 blijkt dat de wetgever zodanige schorsing zelfs niet heeft gewild ten behoeve van gemobiliseerde Belgische militairen. Latere wetsbesluiten, die meer algemene schorsingen voorzien, hebben evenmin een dergelijke schorsing bepaald.

Art. 1153 B.W. slaat zowel op schulden in vreemde munt als op schulden in Belgisch geld; niets wijst er op, dat de wetgever hieromtrent een onderscheid zou hebben gewild.

P. W. t./N. M. G. U.

Gezien in regelmatige vorm de uitgifte van het vonnis op 11 Juli 1947 gewezen door de Rechtbank van Koophandel te Antwerpen;

Overwegende dat het hoger beroep in regelmatige vorm en binnen de bij de wet gestelde termijn ingesteld werd;

Overwegende dat geïntimeerde in haar crediet-nota van 19 April 1940 erkende aan appellant schuldig te zijn de som van zeven duizend veertien Canadese dollars en vijf cents;

Overwegende dat appellant dus krachtens artikel 1243 van het Burgerlijk Wetboek recht had op voormelde som in vreemde munt;

Overwegende dat appellant, toen hij, op 22 Maart 1947 zijn dagvaarding opstelde, de keus had ofwel te dagvaarden tot betaling van de som in Belgische franks, die nodig zou zijn om de verschuldigde dollars te kopen op de dag, waarop de betaling zou geschieden, ofwel in zijn dagvaarding zijn schuldvordering om te zetten in Belgische franks, tegen de koers van de dag van de dagvaarding, hetgeen hij gedaan heeft;

Overwegende dat de eerste rechter ten onrechte tegen appellant inroep, dat deze op 28 Augustus 1946 in de loop van onderhandeligen tussen partijen een kleinere som gevorderd heeft; dat dit aanbod niet aanvaard werd en dus vervallen is;

Overwegende dat appellant voor de dagvaarding met het nodige voorbehoud, betaling ontvangen heeft van de som van honderd zes en veertig duizend twee honderd negen en vijftig frank dertig centiemen, berekend tegen de koers van 39.38, vermeerderd met zeven duizend vijf honderd zestien frank tien centiemen voor intrest;

Dat hij tegen de niet betwiste koers van 43.96, geldende op de dag van de dagvaarding, recht had op honderd drie en zestig duizend twee honderd negen en zestig frank drie en zestig centiemen; dat hij dus met recht het batig saldo van zeventien duizend tien frank en vijf en dertig centiemen geëist heeft; dat het uiteraard door een loutere schrijffout is dat in de besluiten slechts tienduizend tien frank gevorderd worden en dat dergelijke materiële fout dient verbeterd;

Overwegende dat appellant anderzijds de intresten eist op zijn schuldvordering op de basis van zijn aanmaning, gesteld in zijn brief van 5 Oktober 1940;

Overwegende dat in haar antwoord van 23 Oktober 1940 geïntimeerde aan appellant vroeg een verandering van de toestand te willen afwachten;

Overwegende dat appellant dit verzoek inwilligde; dat hij daardoor geenszins afstand heeft gedaan van het uit zijn aanmaning voortvloeiende voordeel;

Overwegende dat hem er geen verwijt kan van gemaakt worden, dat hij de aldus voorlopig bestendigde toestand liet voortduren, voornamelijk indien, zoals door geïntimeerde verklaard wordt, deze door het dwangbeheer van de vijand getroffen werd op racistische gronden, welke dwangbeheer nietig was;

Overwegende dat geïntimeerde weliswaar een zware schade leed, maar deze schade niet begrepen is onder die, welke de wet heeft kunnen en willen verhelpen; dat zelfs in het voordeel van de Belgische gemobiliseerde soldaten de wet van 24 Juli 1939 geen moratorium ingesteld heeft (zie memorie van toelichting Pasimonie 1939, blz. 329, tweede kolom, zevende alinea); dat de wet de schorsing van rechtsvervolgingen in dit geval bevolen heeft, maar dat de dagvaarding niettemin geoorloofd bleef (zie op de zelfde plaats, tweede alinea, alsook het verslag van de Commissie van Justitie, blz. 331 onder artikel 3); dat hieruit volgt dat zelfs de Belgische gemobiliseerde soldaten intresten verschuldigd waren, terwijl zij voor het overige nochtans beschermd werden; dat anderzijds de wetsbesluiten van 15 Mei 1940, 1 Mei 1944 en 19 Maart 1945, die meer algemene schorsingen voorzien, geen hulp bieden aan geïntimeerde voor bedoelde schade; dat bijgevolg de hierboven aangehaalde rechten van appellant onvermijdelijk hun uitwerking moeten hebben;

Overwegende dat geïntimeerde ten onrechte betoogt dat artikel 1153 van het Burgerlijk Wetboek slechts slaat op de schulden in Belgische franks, en schulden in vreemde munt dus geen intrest opbrengen; dat in deze stelling voormeld artikel zou betekenen dat, in geval van vertraging in de betaling de schuldeiser van Belgische franks zijn schadevergoeding op grond van betalingsvertraging zou ontvangen in de vorm van intresten en de schuldeiser van vreemde munt zijn schade in ieder geval afzonderlijk zou moeten bewijzen; dat er geen reden bestaat om aan te nemen dat de wetgever stilzwijgend zulk onderscheid heeft gewild en in tegendeel dient te worden beslist dat de wetgever het woord intrest gebruikt heeft in de traditionele opvatting, volgens dewelke onbetaalde sommen intresten opbrengen, welk ook de munt zij;

Overwegende dat appellant dus recht heeft op de wettelijke intresten tegen vijf en half ten honderd onder aftrek van het reeds ontvangen bedrag; dat de in de dagvaardig geëiste som van zeven en veertig duizend zevenhonderd een en dertig frank acht en vijftig centiemen, wat de berekening betreft, niet betwist wordt.

Om die redenen,

Het Hof, gezien artikel 24 der wet van 15 Juni 1935; Alle andere besluiten ontzeggende, Ontvangt het hoger beroep en, er op rechtdoende, Doet het bestreden vonnis te niet, Hervormende,

Veroordeelt geïntimeerde aan appellant te betalen de som van vier en zestig duizend zeven honderd een en veertig frank drie en negentig centiemen, met de gerechtelijke intresten;

Veroordeelt geïntimeerde voorts tot de kosten van beide instanties.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

HOF VAN BEROEP TE GENT

1e Kamer. — 14 Juli 1951.

Voorzitter : M. de Bersaques.

Raadsheren : MM. Maraite en Verougstraete.

O. M. : M. Matthys, subst. Procureur-generaal.

Faillissement. — De gefailleerde verliest het beheer zijner goederen vanaf de uitspraak van het vonnis van faillietverklaring, niet vanaf de verlening van dat vonnis.

Een gefailleerde verliest het beheer zijner goederen te rekenen van de uitspraak van het vonnis van faillietverklaring, niet vanaf de verlening van het vonnis.

Een op de dag van de uitspraak in de voormiddag door de schuldenaar aan een zijner schuldeisers gedane betaling is derhalve geldig, indien de faillietverklaring in de namiddag is uitgesproken.

Het bovenstaande blijkt zowel uit de duidelijke bewoordingen van artikel 444 W. v. K. als uit de geschiedenis der wetbepalingen.

N.V. Fotoproducten G. t/ Mr de Grave q.q.

Gezien de stukken, o.m. het vonnis tussen partijen op tegenspraak gewezen door de Rechtbank van Koophandel te Oostende, 1e Kamer, op 25 Januari 1951;

Overwegende dat het hoger beroep tijdig werd ingesteld en regelmatig is naar de vorm;

Overwegende dat de Rechtbank van Koophandel te Oostende, bij vonnis, gewezen op een buitengewone terechtzitting, gehouden de 21e September 1950, tussen 16 en 17 uur, Maurice D. failliet verklaard heeft;

Overwegende dat op dezelfde dag voornoemde Maurice D. aan appellante wegens prijs van geleverde films een som groot 7.928,32 frank betaald heeft;

Overwegende dat het bewezen is en overigens niet betwist wordt dat deze betaling in de voormiddag van de 21e September 1950 geschied is, vermits uit de verklaringen van twee door de Franse rijkswacht in verhoor genomen getuigen blijkt dat voormelde films reeds op dezelfde dag in het grenstolkantoor te « Risquons Tout » door Maurice D. aangeboden werden om naar Spanje gezonden te worden;

Overwegende dat dus vaststaat dat bedoelde betaling gedaan werd vóór dat Maurice D. failliet verklaard werd;

dat geïntimeerde trouwens het tegendeel noch bewijst noch aanbiedt te bewijzen;

Overwegende dat geïntimeerde q.q. niettemin, op grond van artikel 444 der wet van 18 April 1851 de nietigheid van hogergemelde betaling inroep om reden dat sinds 21 September 1950 van middernacht af de gefailleerde geen bekwaamheid meer bezat om bedoelde betaling geldig te kunnen verrichten;

dat appellante zulks ten stelligste betwist;

Overwegende dienvolgens dat de oplossing van het onderhavige geschil afhangt van de enige vraag of krachtens dit artikel 444 de gefailleerde het beheer over zijn goederen verliest vanaf de uitspraak van het vonnis van faillietverklaring, ofwel vanaf de dag waarop dit vonnis werd verleend;

Overwegende dat het ten onrechte is dat de eerste rechter dit tweede stelsel aangenomen heeft;

Overwegende dat de tekst van voormeld artikel 444 hetwelke uitdrukkelijk en letterlijk bepaalt dat : « *te rekenen van het vonnis* » van faillietverklaring de gefailleerde van rechtswege het beheer over al zijne goederen verliest... » en verder dat « elke betaling, verrichting en handeling gedaan door de gefailleerde en

elke betaling gedaan aan de gefailleerde sedert het vonnis rechtens nietig zijn », klaar en duidelijk is;

Overwegende immers dat bij het eenvoudig lezen van deze tekst er geen de minste twijfel bestaat, dat het wel de uitspraak is van het vonnis, waarvan gewag, die het vertrekpunt uitmaakt van de onbekwaamheid van de gefailleerde alsmede van de nietigheden die eruit voortvloeien;

Overwegende dienvolgens dat het de rechter niet toegelaten is bij een loutere fictie, die door geen enkele wetbepaling wordt voorzien en bovendien tegen de inhoud van de hierbovenomschreven en stellig onduidelzinnige tekst indruist, aan het vonnis van faillietverklaring een terugwerkende kracht toe te kennen van af het eerste uur van de dag, waarop dit vonnis werd geveld;

Overwegende overigens, dat de termen, waarin artikel 444 der wet op de faillissementen werd gesteld, beslissend aantonen, dat de Belgische wetgever bij het uitwerken en het uitvaardigen van dit artikel heeft willen afwijken van de Franse wet van 28 Mei 1838, die deze terugwerking aangenomen heeft door in haar artikel 443 te verklaren : « *le jugement déclaratif de la faillite emporte de plein droit à partir de sa date le dessaisissement de tous les biens* » en dat dezelfde wetgever de bedoeling heeft gehad de gevolgen van het faillissement te doen lopen van af het ogenblik van de uitspraak van het vonnis;

dat daarenboven zulks insgelijks nog op afdoende wijze blijkt uit de geschiedenis van de totstandkoming der wet van 18 April 1851, namelijk uit een zinsnede in het verslag van de Senaatscommissie, luidende als volgt : « *il fallait donc un acte solennel et public de l'autorité judiciaire un point de départ légal pour permettre les procédures spéciales* » (Maertens, Commentaire de la loi du 18 avril 1851 sur les faillites, 1re partie, n° 208, p. 187);

Overwegende dat het strijdig zou zijn met de billijkheid de nietigheid van een overeenkomst onder bezwarende titel tegen te werpen aan de contractant, die te goeder trouw en zonder kennis der oorzaak van deze nietigheid, die overeenkomst heeft gesloten;

dat zulks namelijk blijkt uit de geschiedenis van de totstandkoming der wet van 10 Juli 1846, die tot voorwerp had het vroeger artikel 442 W.K. te verklaren;

dat deze verklaring noodzakelijk geworden was, omdat het Hof van Verbreking beslist had dat de betaling, die aan de schuldeiser gedaan werd na de datum, vastgesteld voor de ophouding van de betalingen, enkel nietig was zo de schuldeiser te kwader trouw was, omdat hij deze ophouding kende, terwijl de Hoven van Beroep de mening waren toegedaan dat deze nietigheid altijd bestond, zelfs indien de schuldeiser te goeder trouw was en deze ophouding niet kende;

dat het Hof van Verbreking zijn beslissing namelijk op volgende overwegingen deed steunen : « *lorsqu'il s'agit d'actes à titre onéreux... on a toujours distingué si les tiers avaient été de bonne ou de mauvaise foi; si l'équité réclamait l'annulation des actes de mauvaise foi, elle ne réclamait pas moins impérieusement le maintien de ce qui avait été fait de bonne foi* » (Verbr. Ver. Kamers, 13 April 1836, pas. 1836, I, 271);

dat de Commissie van de Senaat, die verslag uitbracht over voormelde wet van 10 Juli 1846, deze stelling van het Hof van Verbreking aangenomen heeft om de volgende redenen : « *Le dessaisissement, dont parle l'article 442 du code de commerce, ne peut être qu'un dessaisissement réel, public et notoire, qui opère ses effets vis-à-vis de tous, sans que personne ne puisse prétexter de l'avoir ignoré et que ne peut,*

par conséquent, que résulter du jugement déclaratif de la faillite» (Pasin. 1846, p. 408). «Il est donc évident que le législateur renvoie à cet égard aux principes généraux en matière de fraude, et dès lors il faut bien reconnaître que le dessaisissement du failli, remontât-il même au jour de l'ouverture, la validité de ces actes et de ces paiements ne peut être contestée, si les créanciers qui ont reçu de lui leur paiement, ignoraient sa position et n'avaient pas connaissance de son état de cessation de paiements» (ibid., p. 411);

dat bij de totstandkoming der huidige wetgeving op het faillissement verklaard werd, dat deze interpretatie ook voor deze wetgeving geldt (Maertens, ibid, n° 208);

dat men zich vruchteloos afvraagt uit welke wettekst men het vermoeden zou kunnen afleiden, dat de schuldeiser de ophouding der betalingen van zijn schuldenaar noodzakelijk kent vóór de uitspraak van het vonnis van faillietverklaring, die deze ophouding veropenbaart;

dat, om af te wijken van de voormelde algemene beginselen, die insgelijks de actio pauliana beheersen en die volkomen met de bewoordingen van artikel 444 W.K. stroken, men opwerpt dat het moeilijk is het juiste uur te bepalen waarop het vonnis van faillietverklaring uitgesproken werd;

Maar overwegende dat zulks door alle rechtsmiddelen kan worden bewezen en dat trouwens in casu niet wordt betwist dat de litigieuze betaling vóór de uitspraak geschiedde;

Overwegende dat zo artikel 447 W.K. van deze algemene principes schijnt af te wijken, zulke afwijking, strijdig met het gemene recht, voor geen uitbreidende uitlegging vatbaar is;

Overwegende dat, gelet op de goede trouw van appellante, die door geïntimeerde niet wordt betwist, de litigieuze betaling luidens het bovenoverwogene als geldig dient te worden beschouwd (Decossaux: De l'effet du jugement déclaratif de la faillite sur les actes faits le même jour par le failli, Jur. Com. Fl. 1928, p. 5; Labbé: noot onder Fr. Verbr. 7 Maart 1882, S. 1888, I, 241; Handelsr. Antwerpen, 13 Januari 1873, P. A. 1873, 20, en 22 November 1875, P. A. 1876, 57);

Om deze redenen:

het Hof, gelet op artikel 24 der wet van 15 Juni 1935,

Alle verdere of strijdige conclusiën als ongegrond verwerpende;

Gehoord het eensluidend advies van de heer eerste advocaat-generaal Vermeulen,

Ontvangt het hoger beroep, verklaart het gegrond, doet dienvolgens het bestreden vonnis te niet, op nieuw wijzende en doende wat de eerste rechter had moeten doen, verklaart de oorspronkelijke eis ongegrond, wijst hem af en veroordeelt geïntimeerde q.q. tot de kosten van beide aanleggen;

NOOT: In verband met bovenstaand belangrijk arrest, dat als baanbrekend mag aangezien worden, verg. Fredericq, *Traité de droit commercial belge*, VII, nrs 21 en 78, die een tegenovergestelde mening verdedigt. T.a.p. vindt men ook verdere literatuur en rechtspraak over dit vraagstuk.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE BRUSSEL

12e Kamer. — 23 November 1951.

Voorzitter: M. Dubois.

Pl. Rechters: M.M. Moretus Plantin de Bouchout en Jacquemin.

Advocaten: Mrs Vandegenachte en Ch. Leclercq.

Arbeidsongeval. — Verkeersongeval bij het huiswaarts keren na het werk. — Vergoedingen, waartoe het slachtoffer gerechtigd is krachtens de Arbeidsongevallenwet en ingevolge het gemene recht. — Schikking omtrent de bij de Arbeidsongevallenwet toegekende vergoedingen niet toegelaten, wel omtrent de schadevergoeding krachtens het gemene recht. — Strijd tussen gedrukte en getypte bedingen in een schikkingsakte.

Het slachtoffer van een arbeidsongeval heeft doorgaans recht op de bij de Arbeidsongevallenwet bepaalde vaste vergoedingen en eventueel daarenboven op schadevergoeding volgens het gemene recht voor zover deze bij de voormelde wet bepaalde vergoedingen te boven gaat.

Omtrent de bij de Arbeidsongevallenwet bepaalde vaste vergoedingen mag geen schikking worden aangegaan, wel echter over de krachtens het gemene recht verschuldigde vergoedingen.

De door een verzekeringsmaatschappij opgestelde en krachtens haar opdracht gedrukte bedingen ener schikkingsakte binden de verzekerde niet, indien zij in strijd zijn met bijzondere getypte bedingen, in die akte opgenomen.

Volgens de regels van het gemene recht geven kleine arbeidsongeschiktheden gewoonlijk geen aanleiding tot loonverlies, doch tot pijnen en meer moeite, die leiden tot verhoging van de morele schade.

De overeenkomst, waarbij de gelaedeerde afstand doet van de hem bij de Arbeidsongevallenwet toegekende vaste vergoedingen is nietig krachtens artikel 21 van de wet van 24 December 1903.

Segers t/ Mutuelle des Syndicats réunis.

Overwegende dat het hoger beroep regelmatig naar de vorm en binnen de wettelijke termijnen werd ingesteld en dat de ontvankelijkheid ervan niet betwist wordt;

Overwegende dat uit de bestanddelen der zaak blijkt en dat overigens niet betwist wordt, dat op 26 December 1949 beroeper te Bellingen het slachtoffer is geworden van een verkeersongeval, dat een zekere Bascourt veroorzaakt heeft en waarvoor deze volkomen en uitsluitend verantwoordelijk is;

Overwegende dat op het ogenblik van dit ongeval beroeper huiswaarts terugkeerde van zijn werk bij «Het Laatste Nieuws», dat verzekerd is door geïntimeerde;

Overwegende dat de deskundigen vastgesteld hebben dat beroeper 10 % bestendige werkonbekwaamheid zal lijden;

Overwegende dat beroeper bekend reeds schadeloos gesteld te zijn, behalve wat betreft de bestendige werkonbekwaamheid;

Overwegende dat bedoeld verkeersongeval tegelijkertijd een werkongeval is;

Overwegende dat luidens de samengeschatte wetten op de werkongevallen beroeper recht heeft op de vergoedingen, voorzien bij artikel 2 en volgende van bedoelde wetten;

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

Overwegende dat de eerste rechter hem dit recht ontzegd heeft;

Overwegende dat het slachtoffer van een werkongeval doorgaans recht heeft op de bij de arbeidsongevallenwet bepaalde en desgevallend daarboven tot de verdere vergoedingen volgens het gemene recht, die vermelde wettelijke vergoedingen te boven gaan;

Overwegende dat Bascourt voor het strafgerecht vervolgd werd; dat beroeper over zijn schadeloosstelling onderhandeld heeft met de vennootschap « l'Assurance Liégeoise », verzekeraar van Bascourt, en 56.000 frank ontvangen heeft;

Overwegende dat volgens de artikelen 9 en 19 van de wetten op de werkongevallen de werkgever of zijn verzekeraar van de derde verantwoordelijke persoon de terugbetaling kan vorderen van de overeenkomstig de wet uitgekeerde vergoedingen;

Overwegende dat geïntimeerde beweert dat beroeper vermelde wettelijke vergoeding ontvangen heeft van « l'Assurance Liégeoise » en dat de met deze aangegane overeenkomst op terugbetaling zou krenken;

Overwegende dat niet mag overeengekomen worden betreffende de door de wetten over de werkongevallen bepaalde vergoeding, wel over de vergoedingen volgens het gemeen recht;

Overwegende dat het slachtoffer de wettelijke vergoeding kan bekomen hetzij van zijn werkgever, hetzij van de derde verantwoordelijke;

Overwegende dat geïntimeerde niet partij is bij de tussen beroeper en « l'Assurance Liégeoise » getroffen schikking; dat deze overeenkomst wat dubbelzinnig kan blijken voor een derde persoon, zoals geïntimeerde, die er aan kan twifelen of de volledige wettelijke vergoeding in de minnelijke schikking begrepen werd, ja dan neen;

Overwegende dat de opgemaakte onderhandse akte uit drie delen bestaat, die gebeurlijk tegenstrijdig kunnen zijn;

Overwegende dat de tekst van het eerste deel gedrukt staat, door de verzekeringsmaatschappij opgesteld is en aan de slachtoffers opgedrongen; dat volgens dit deel de toegekende vergoeding volledig is en alles begrijpt;

Overwegende dat de gewone gedrukte bedingen slechts van toepassing kunnen zijn, wanneer de andere meer bijzondere er niet in strijd mede zijn;

Overwegende dat volgens de bescheiden der zaak het tweede deel, dat door de verzekeringsmaatschappij getijpt werd, door deze opgesteld werd na besprekingen tussen partijen; dat dit deel geen melding maakt van een vergoeding wegens bestendige werkonbekwaamheid;

Overwegende dat er uit blijkt, dat de toegekende vergoeding de tijdelijke werkonbekwaamheid, de medische en pharmaceutische kosten, de schade aan kleren en fiets, en de morele schade vergoedt;

Dat beroeper daarin wel terecht of ten onrechte bekend krachtens het gemene recht geen recht te hebben op vergoeding wegens bestendige werkonbekwaamheid, maar dat onmiddellijk daarop gezegd wordt, dat beroeper dienaangaande de wettelijke vergoeding zal vorderen van geïntimeerde;

Overwegende dat dit laatste beding, door l'Assurance Liégeoise getekend, moet betekenen dat de bestendige werkonbekwaamheid buiten de schikking valt;

Dat bijgevolg geïntimeerde best mogelijk ongestoord, geheel of ten dele de terugbetaling zal kunnen vorderen van hare uitwerking;

Overwegende dat volgens de regelen van het gemene recht de kleine werkonbekwaamheden gewoonlijk geen aanleiding geven tot loonverlies, maar wel tot pijnen

en moeiten, die aanleiding geven tot verhoging van de morele schade;

Overwegende dat een werkonbekwaamheid van 10 % gewoonlijk geen zo geringe werkonbekwaamheid is;

Overwegende dat geïntimeerde nochtans zonder enig bewijs beweert dat de bestendige werkonbekwaamheid bij de morele schade gerekend werd;

Overwegende dat de overeenkomst het niet bepaalt;

Overwegende dat uit de bescheiden van de zaak blijkt dat beroeper in het gasthuis verbleven heeft gedurende vier weken, van 27 December 1949 tot 18 Januari 1950, en daarna thuis bleef met een gips-toestel;

Overwegende dat de morele schade bijgevolg niet zo gering is als geïntimeerde het voorstelt en niet zo overdreven geschat blijkt in de beschikking;

Overwegende dat de wettelijke vergoeding, waarover niet mag onderhandeld worden, ten deze de beschikbaarstelling vergt van een kapitaal, groot rond de 70.000 frank, volgens de cijfers door geïntimeerde zelf aangehaald; dat deze som niet kan begrepen zijn in de 25.000 frank morele schadevergoeding;

Overwegende dat overeenkomsten wel kracht hebben van gewijsde maar dubbelzinnige overeenkomsten door het gerecht moeten worden uitgelegd;

Overwegende dat « l'Assurance Liégeoise » geen partij is in de aanhangige zaak; dat het bijgevolg niet past heden de overeenkomst verder uit te leggen in de afwezigheid van de meest belanghebbende partij;

Overwegende dat spijtig genoeg geïntimeerde « l'Assurance Liégeoise » vóór de eerste rechter niet gedagvaard heeft om onmiddellijk tussen te komen en haar te vrijwaren op grond van artikel 19 van de wetten op de werkongevallen;

Overwegende dat de bij geïntimeerde gerezen twijfel beroeper niet kon beletten zijn rechten voort te vorderen; dat geïntimeerde zich zelf moet beklagen, wanneer ten deze de betwiste moeilijkheid van heden af niet mag definitief beslecht worden;

Overwegende dat, had beroeper onderhandeld betreffende zijn rechten op de vergoeding, voorzien door de wetten op de werkongevallen, en daarvan afstand had gedaan, de overeenkomst dienaangaande uiteraard nietig en van gener waarde zou zijn luidens artikel 21 van deze wetten;

Overwegende dat bijgevolg het recht van geïntimeerde tot gehele of gedeeltelijke terugbetaling volkomen blijft gehandhaafd;

Overwegende dat het feit dat beroeper bij dezelfde werkgever voortwerkt tegen hetzelfde loon niet wegneemt, dat zijn werkkraacht verminderd is, dat het hem moeilijker moet vallen regelmatig te werken en dat hij desgevallend moeilijker een andere werkgever zou vinden;

Overwegende dat naar het gemene recht deze schade desgevallend kan vergoed worden door de verhoging van de morele schade; dat integendeel inzake werkongevallen de vergoeding forfaitair is;

Dat bijgevolg geen plaats bestaat om een wettelijk verplichte vergoeding te laten varen;

Overwegende dat uit deze overwegingen blijkt dat de rechtsvordering van beroeper gegrond is;

Op deze gronden,

De rechtbank,

Rechtsprekende op tegenspraak in hoger beroep;

Alle verdere besluiten van de hand wijzende;

Ontvangt het hoger beroep en, er recht over sprekende, verklaart het gegrond;

Vernietigt bijgevolg de beslissing, waartegen hoger beroep en, doende wat de eerste rechter had moeten doen;

Veroordeelt geïntimeerde om aan beroeper uit te keren de wettelijke vergoeding, vermeld in de wetten op de werkongevallen voor de bestendige werkonbekwaamheid, groot 10 %, waaraan beroeper lijdt vanaf 3 April 1950 tengevolge van het op 26 December 1949 overkomen verkeersongeval;

Veroordeelt geïntimeerde tot het beschikbaar stellen van het desbetreffende kapitaal;

Veroordeelt geïntimeerde tot de gerechtskosten van beide gedingen.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

2e Kamer — 28 Februari 1950.

Voorzitter : M. De Bie.
Rechters : M.M. Gepts en Verhoeven
O.M. : M. Hernould.
Advocaat : Mr Marinower.

Nationaliteitskeuze. — Ontbreken van de bij de wet vereiste toestemming van verwanten. — Betrekkelijke nietigheid. — Vermoeden van gehechtheid aan België.

Nationaliteitskeuze door minderjarige zonder de bij de wet vereiste toestemming van de personen, die hun toestemming moeten geven tot het huwelijk. Betrekkelijke nietigheid die slechts door de belanghebbende in zijn belang kan worden ingeroepen.

Vermoeden van gehechtheid aan België wordt niet opgeheven door uitlandigheid gedurende enkele maanden na het doen der keuze.

Hischberg t/ O.M.

Aangezien blijkt uit :

1° vier uittreksels van het register der bevolking der gemeenten Antwerpen, Vorst (Brabant) en Brussel en uit het bestuurlijk onderzoek, dat verweerder zijn gewone verblijfplaats in België heeft gehad gedurende het jaar, dat aan de verklaring van nationaliteitskeuze is voorafgegaan.

2° uit het uittreksel der geboorteakte van verweerder dat hij in België geboren is;

Aangezien het ingestelde onderzoek een bezwaar heeft doen blijken tegen de inwilliging der nationaliteitskeuze;

Overwegende dat artikel 21 van het Koninklijk besluit van 14 December 1932, de minderjarigen machtigt de verklaring af te leggen, voorzien in de vorige artikels, in casu de verklaring op het Parket van de Heer Procureur des Konings, met bijstand van de personen, wier toestemming vereist is voor de geldigheid van het huwelijk volgens de voorwaarden, opgesomd in hoofdstuk I van titel V van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek (Zie Rép. Pratique Droit Belge V° Nationalité n° 40 Doc. Parlem. Kamer 14.7.1920 n° 440 p. 12);

Overwegende dat hier meer bepaald verwezen wordt naar artikel 160 B.W., dat de toestemming van de familieraad vereist, zo noch vader noch moeder, noch grootouders bestaan, of deze in de onmogelijkheid verkeren om hun wil te doen blijken of zo de bloedverwant in de opgaande linie, wiens toestemming vereist is, afwezig is, dan kunnen de zoon en dochter beneden de leeftijd van 21 jaar « geen huwelijk aangaan » of, in dit geval « geen nationaliteitskeuze » doen;

Overwegende dat niet betwist wordt dat verweerder verzuimd heeft de wettelijke voorschriften na te leven en zich er toe heeft bepaald de toestemming te bekomen van zijn voogdes;

Dat verweerder nochtans terecht opmerkt, dat deze nietigheid slechts betrekkelijk is en slechts kan opgeworpen worden door de minderjarige en in diens belang, steeds bij analogie van artikelen 182 en 183 B.W., waarnaar hogervermeld Koninklijk Besluit verwijst;

Overwegende dat verweerder sinds 7 April 1949 merederjarig is geworden ter zitting van 8 Februari 1950 uitdrukkelijk zijn verzoek tot het bekomen der Belgische nationaliteit bevestigd en voor zoveel nodig hernieuwd heeft, en aan verweerder geen fout kan verweten worden, die tijdens zijn minderjarigheid bij het vervullen van formaliteiten begaan werd door zijn voogdes, en het onbillijk zou zijn dat verweerder daarvan de gevolgen zou moeten dragen;

Dat derhalve de vraag ontvankelijk is;

Overwegende dat de keuze thans als regelmatig dient beschouwd te worden wat betreft de vorm;

Overwegende bovendien dat verweerder wezenlijk in België verbleef vanaf zijn geboorte tot op de datum van zijn keuze en dit een voldoende vermoeden uitmaakt van zijn gehechtheid aan het land.

Dat hij, nadat hij keuze gedaan had enkele maanden uit het land afwezig is geweest, maar dat dit niet van aard kan zijn dit vermoeden te wijzigen.

Om deze redenen,

Gezien artikel 21 van het Koninklijk Besluit van 14 December 1932 en de artikelen 2, 34, 35, 37 en 41 der wet van 15 Juni 1935.

De Rechtbank, verklaart ingewilligd de nationaliteitskeuze, gedaan door Hirschberg Marcel voornoemd.

Beveelt dat op verzoek van het Openbaar Ministerie deze beslissing zal overgeschreven worden in het bij artikel 22 der wet van 15 Mei 1922 vermelde register en dat er melding van zal gemaakt worden op de kant der geboorteakte.

Legt de kosten ten laste van verweerder.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE AALST

27 November 1951.

Referendaris : M. J. Van den Bergh.
Advocaten : Mrs Grysolle G. en Piret G.

Koop en verkoop. — Op de factuur gedrukte bijzondere voorwaarden. — Stilzwijgende aanvaarding door de koper alleen verondersteld t.a.v. gebruikelijke bedingen.

Op een factuur gedrukte verkoopvoorwaarden kunnen geacht worden stilzwijgend door de koper te zijn aanvaard, doch alleen voor zover het gebruikelijke bedingen zijn, niet wanneer het om ongebruikelijke clausules gaat. Voor deze laatste is de uitdrukkelijke instemming van de koper vereist of zijn aandacht moet tenminste bijzonder daarop worden gevestigd.

P.V.B.A. Cogina t/ De Pau.

Overwegende dat de vordering strekt om de verweerder te doen verwijzen in de betaling : 1° ener som van 21.848,10 frank, verschuldigd wegens levering van

30 kgr. nylongaren, volgens factuur van 12 Februari 1951, contant betaalbaar; 2° der verzuimsrente tegen 6 %, verschuldigd volgens de verkoopvoorwaarden, vermeld op de factuur ingeval de betaling niet geschiedt binnen de acht dagen volgend op de vervaldag; 3° ener vergoeding van 10 % voor kosten van verdediging, verschuldigd eveneens volgens de op de factuur vermelde verkoopvoorwaarden, ingeval van geschil; zulks met de gerechtelijke interesten en de kosten;

1° (zonder belang);

.....

2° en 3° :

Overwegende dat de in kleine tekst op de factuur gedrukte verkoopvoorwaarden onder meer bepalen dat een rente van 6 % verschuldigd is, wanneer de factuur niet betaald wordt binnen de acht dagen na de vervaldag en dat een vermeerdering van 10 % zal toegepast worden in geval van betwisting;

Overwegende dat de overeenkomst mondeling per telefoon werd gesloten en schriftelijk geconstateerd door de bevestiging van 25 Januari 1951; dat die bevestiging noch de rente van 6 % noch het strafbepaling van 10 % vermeldt;

Overwegende dat een factuur geen contract is, maar een beschrijvende staat van hoedanigheid, hoeveelheid en prijs van de zaken, welke het voorwerp uitmaken van een contract; dat de factuur gewoonlijk de voorwaarden van de overeenkomst vermeldt (P. B. V° Facture, n° 1);

Overwegende dat het niet mogelijk is eenzijdig een overeenkomst te wijzigen of aan te vullen; dat bijgevolg hij, aan wie de factuur gericht is, zijn instemming moet geven met de op de factuur vermelde clausules, welke de oorspronkelijke overeenkomst zouden wijzigen of aanvullen, opdat die clausules partijen tot wet zouden strekken;

Overwegende echter dat de instemming door stilzwijgen kan gegeven worden; maar dat De Page (I, n° 24, noot 1) terecht opmerkt: « il faut que le silence soit circonstancié, c'est-à-dire qu'à raison des relations existant entre parties, ou d'un contrat antérieur, le silence doive nécessairement être considéré comme valant acquiescement; en d'autres mots, que garder le silence dans pareilles conditions sans acquiescer, constituerait une faute lourde, une impéritie impardonnable »;

Overwegende dat vereisten voor de handel zijn: de snelheid en de goede trouw in de verhandelingsen; dat de snelheid, waarmede overeenkomsten worden afgesloten, ten gevolge heeft dat al de modaliteiten niet uitdrukkelijk worden bedongen en dat men stilzwijgend akkoord gaat met de modaliteiten, welke gebruikelijk zijn; dat het die gebruikelijke modaliteiten zijn, welke gewoonlijk op de facturen gedrukt worden; dat de geadresseerde, vertrouwend dat het gebruikelijke modaliteiten zijn, ze niet eens leest en stilzwijgend akkoord geeft; dat de goede trouw echter verbiedt de wederpartij te verschalken door niet-gebruikelijke modaliteiten op de facturen te drukken, wel wetend dat een handelaar over de tijd niet beschikt om die gedrukte modaliteiten te lezen; dat voor niet-gebruikelijke modaliteiten het nodig is de uitdrukkelijke instemming van de wederpartij te vragen, b.v. op het ogenblik van het sluiten van het contract, of ten minste hare aandacht zodanig op deze modaliteiten te vestigen dat ze niet onopgemerkt kunnen voorbijgaan;

Overwegende dat een rente tegen 6 % in geval van

vertraging in de betaling een gebruikelijke verkoopvoorwaarde is welke, bij gebrek aan protest, de verweerder verbindt; dat, daarentegen, het strafbepaling in geval van betwisting geen gebruikelijke verkoopvoorwaarde is en de aandacht van de verweerder daar niet bijzonder werd op gevestigd; dat, wat deze laatste modaliteit betreft, het stilzwijgen van de verweerder niet als instemming kan gelden;

.....

Om die redenen :

De Rechtbank,

.....

NOOT : Wat betreft de op de factuur gedrukte bijzondere voorwaarden vergelijke men : Rb. Kph. Gent, 24 October 1950, R.W. 1950-1951, 1472; Rb. Kph. St. Niklaas, 19 December 1950, R. W. 1950-1951, 963; Rb. Kph. Antwerpen, 22 en 28 Mei 1951, R.W. 1951-1952, 423 en 424 met noot; Ab. Kph. Gent, 31 Mei 1951, R. W. 1951-1952, 468 met noot.

Zie ook de artikels van A. Cloquet in het R. W., 1951-1952, 241 e.v. en 629 e.v.

BIBLIOGRAPHIE

Cyriel VANSTRAELEN : De Provinciewet. - N.V. Standaard-Boekhandel, Antwerpen-Brussel-Gent-Leuven. 1951. - 129 p.

In de Belgische rechtsliteratuur zijn de werken over het provincierecht zeer zeldzaam. Buiten het reeds zeer verouderde boek van Bernimolin, dat in 1891 verscheen en dat tegelijkertijd de provinciale en de gemeentelijk instellingen van ons land behandelt, kennen wij enkel de eveneens reeds verouderde commentaren van Bauwens en van Bivort en ten slotte de voortreffelijke verhandeling over « Les institutions provinciales », die van de hand van de heer H. Van Mol verscheen in « Les Nouvelles ».

In het Nederlands werd tot nog toe geen enkele monografie speciaal aan het provincierecht gewijd. Deze leemte is thans aangevuld geworden door het verschijnen van het hier aangekondigde werk van de heer Cyriel Vanstraelen, die bijzonder bevoegd is op het gebied van het provinciaal recht, daar hij de functie uitoefent van bestuurssecretaris bij het provinciaal bestuur van Limburg.

Het boek is bescheiden in zijn opzet en het kan voorzeker niet vergeleken worden met een werk zoals het monumentaal handboek voor het Nederlandse provincierecht, dat in 1947 in Nederland verscheen van de hand van Mr de Monchy, noch met het voortreffelijk werk gewijd door Prof. Kranenburg aan het Nederlands provinciaal recht, waarvan in 1946 een tweede druk verscheen.

De auteur legt er zich op toe in beknopte vorm het essentiële te geven, vooral met het oog op de administratieve praktijk. Zijn betoogtrant is uiterst zakelijk en zowel de overzichtelijkheid van de inhoud als de duidelijkheid van de uiteenzetting maken van dit boek een zeer waardevolle aanwinst voor onze Vlaamse rechtsliteratuur.

Achtereenvolgens worden in het boek behandeld

het begrip zelf van het «provinciaal belang», de provinciale overheden, de provinciale verkiezingen, de vergaderingen van de provincieraad, de procedure die toegepast wordt bij zijn beraadslagingen en de uiteenzetting van de bevoegdheden van de raad. Daarna komt het stelsel aan de beurt van de administratieve voorgedij over de handelingen van de raad. De Bestendige Deputatie, haar samenstelling en haar bevoegdheden, zowel deze van algemene aard als deze welke zij uitoefent in haar hoedanigheid van rechtsmacht, worden, zoals het past, vrij uitvoerig besproken. Nadat de auteur een overzicht heeft gegeven van de provinciale diensten en inrichtingen en tevens van de begroting en de comptabiliteit der provinciën, worden de drie slothoofdstukken van het boek gewijd aan de gouverneur, de provinciale griffier en de arrondissementscommissarissen, waardoor ons dan een voortreffelijk algemeen overzicht gegeven wordt van al wat wetenswaardig is op het gebied der provinciale administratie.

Een uitstekende aanwinst!

R. V.

TIJDSCHRIFTEN

Tijdschrift voor Notarissen - December 51, n° 12.

Kluyskens P.: Hoever kan de macht van de testamentuitvoerder reiken?

Advocatenblad - 15 Januari 1952, n° 1.

Mr L. Wichers Hoeth: Een vraag van confraterniteit.

Nederlands Juristenblad - 19 Januari 1952, afl. 3.

Mr R. J. Polak: Onrechtmatigheid, vergoeding, verbod. — Prof. Mr J. M. Van Bemmelen: Cycle Européen d'Etudes, 3-15 December 1951 te Brussel. — Mr A. Schenkeveld: Nog eenmaal het dubbele onrecht.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie - n° 4226.

Prof. Mr J. H. Beekhuis: Eigendom van apparte-

menten en lidmaatschapsrechten in een coöperatieve vereniging. — Mr Ir. M. M. Van Praag: Het onopgeloste vraagstuk. — Mr P. W. van der Ploeg: Overzicht der Nederlandse Rechtspraak, Huwelijksgoederenrecht.

Journal des Tribunaux - 20 janvier 1952, n° 3923.

A. De Waelhens: De la sincérité. — La réforme des sociétés commerciales.

Journal des Tribunaux d'outre-mer - 15 janvier 1952, n° 19.

André Durieux: La réforme du notariat au Congo belge. — Ballegeer L.: Sur la territorialité de la faillite en droit congolais.

Jurisprudence du Port d'Anvers - vol. 3 & 4, 1951.

Jacques van Doosselaere: De la prescription annale édictée par l'article 91 et des renonciations, interruptions et suspensions permises.

Revue pratique du Notariat Belge - 10 - 20 et 30 décembre 1951.

De la vente des immeubles, lorsque le prix de vente est insuffisant pour payer les contributions non privilégiées. — Chambre des notaires de l'arrondissement de Bruxelles, discours prononcé par René Van Beneden. — Séquestre des biens ennemis.

Revue de l'administration et du droit administratif de la Belgique - 1° afl.

Rechtspraak.

Recueil Dalloz de doctrine de jurisprudence et de législation - 17 janvier, 3° cahier 1952.

André Tunc: La technique législative du projet de Code de commerce des Etats-Unis.

Archiv für Rechts- und Sozialphilosophie - n° 3, 1951.

Th. Geiger: Die Legende von der Massengesellschaft. — O. Brusin: Das Deduktive im juristischen Denken. — N. Rotenstreich: Marx' Thesen über Feuerbach.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"